

Utbildningsinspektion i Per Olsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Per Olsskolan

Skolverket sände den 22 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Per Olsskolan har bestått av undervisningsråden Britt-Inger Stoltz och Gudrun Rendling. Besök i Per Olsskolan genomfördes den 9 och 10 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Per Olsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Per Olsskolan genomfördes intervjuer med rektor, lärare och annan personal samt elever och föräldrar. Lektionsbesök genomfördes. Under besöken fördes också samtal med elever och lärare.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Per Olsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	27
Grundskola 1–6	261

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass och årskurs 1-6. Vissa av Olsboskolans elever nyttjar lokaler i skolan. I anslutning till skolan finns fritidshem och förskola. Inspektionen innefattar förskoleklass och grundskola.

Per Olsskolan byggdes 1970. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i fyra arbetsenheter vilka är belägna i olika byggnader. Skolorområdet omfattar sju separata byggnader. Det finns en byggnad där administrativ personal, elevvårdande personal och rektor har sina arbetsrum. Matsal och slöjdsalar är belägna i en byggnad och i en annan nyrenoverad byggnad finns två idrottssalar. Förskoleklassen finns i ett hus tillsammans med förskolan Björksta och fritidshemmet, på promenadavstånd utanför skolans område.

Eleverna i Per Olsskolan kommer från näraliggande villaområden. I skolan går sju elever som har skolskjuts.

Per Olsskolan kommer att omorganiseras under innevarande år. Rektorområdet kommer att slås samman med Risboskolans rektorsområde.

Bedömning**1. Kunskaper, utveckling och lärande****Kunskaper relaterade till kursplanernas mål**

I läroplanen anges att rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 sammanställs för hela skolan. Enligt skolans kvalitetsredovisning har resultaten i svenska legat på ungefär samma nivå de senaste tre läsåren medan det skett en klar förbättring i matematik och engelska. Läsåret 2003/04 hade drygt 90 procent av eleverna nått målen i svenska, engelska och matematik.

Tabell: Andel elever i procent som nått målen i nationella ämnesproven i årskurs 5

Ämne	Läsår 2001/02	Läsår 2002/03	Läsår 2003/04
Svenska	90	89	91
Matematik	85	81	91
Engelska	69	82	91

Inspektionen visar att skolan på olika sätt strävar efter att varje elev skall ges möjligheter att nå målen. Rutiner finns för att följa elevers kunskapsutveckling i svenska och matematik. Däremot saknas en övergripande sammanställning och analys av elevernas resultat i övriga ämnen, vilket innebär att rektorn inte får en bild av elevernas samlade resultat i alla ämnen. Skolan bör därför utveckla en mer systematisk uppföljning av elevers kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Enligt rektorn har Per Olsskolan de senaste åren utvecklat ett bra system för att vidta åtgärder och stimulera kunskapsutvecklingen hos elever i behov av särskilt stöd. Detta kan enligt rektorn vara en förklaring till att andelen elever som klarar målen i nationella proven i årskurs 5 generellt sett har ökat.

Inspektionen visar att eleverna får information om målen och vad de förväntas kunna efter läsårets slut och efter genomförda teman och moment. Däremot tyckte de föräldrar som inspektörerna samtalade med att det är oklart vilka mål deras barn skall uppnå. Mot bakgrund av detta bör man på skolan föra diskussioner om hur föräldrarna informeras om målen.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet till eleverna. I skollagen anges att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och särskilt skall den som verkar inom skolan främja jämställdhet mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Per Olsskolan uppfattas av elever, föräldrar och personal som en trygg skola. Eleverna uppger att de trivs i skolan och att lärarna för det mesta är bra. Det finns dock signaler från både pojkar och flickor att lärare är mer toleranta mot flickorna än pojkarna, t.ex. vad gäller sena ankomster och prat i klassrummet.

Det senaste året har det enligt både personal och elever inte förekommit några klara fall av mobbning. Däremot finns det andra typer av problem och oroligheter på skolan. Det finns t.ex. elever som inte har någon att vara tillsammans med och det finns brister i språkbruket och förhållningssättet mellan elever. Inspektörerna bedömer att Per Olsskolan i stort sett är en trygg skola. Det finns dock behov av ytterligare insatser för att förbättra förhållningssättet mellan elever och hur lärare bemöter pojkar och flickor.

Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att varje elev successivt utövar ett allt större inflytande över det inre arbetet i skolan. Ett ökat elevinflytande är ett av de mål som anges i skolans kvalitetsredovisning. På skolan finns elevråd och i de flesta klasser även klassråd. Elevrådsarbetet syftar till att lära elever att arbeta i demokratiska former och ge eleverna möjlighet att påverka skolverksamheten. De flesta frågorna handlar om den yttre miljön, lekutrustning etc., men även ordningsregler och förslag till temadagar har tagits upp. Det finns även andra råd som matråd. Eleverna tycks dock inte se några konkreta resultat av matrådets arbete och inte heller elevrådsarbetet och dess resultat är tydligt för de andra eleverna. De ger också en bild av att deras möjlighet att påverka upplägg och innehåll av undervisningen är begränsad. Detta beskrivs utförligare och bedöms i avsnitt 2, Arbetsmiljö och delaktighet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan uppnår goda resultat av arbetet med elevernas utveckling och lärande. Elevernas resultat i svenska, engelska och matematik har förbättrats under senare år. Skolan bör dock utveckla system för att följa upp och bedöma elevernas kunskaper i övriga ämnen. Elevernas inflytande över skolans verksamhet genom de olika råden bör utvecklas. Resultatet av skolans arbete vad gäller normer och värden är gott men fortsatta insatser behövs för att förbättra förhållningssättet mellan elever och hur lärare bemöter pojkar och flickor.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Eleverna skall ha inflytande över hur deras utbildning utformas och skall tillsammans med lärarna planera och utvärdera undervisningen. Flera av de äldre eleverna ger uttryck för att de i högre grad vill vara med och påverka, särskilt i vissa ämnen. De exempel som eleverna ger när de får vara med och påverka är att de ibland får välja mellan olika arbetsuppgifter eller när de har gjort klart ett visst moment att de får arbeta med valfritt ämne. I de yngre åldrarna har respektive elev ett arbetsschema som utarbetats av läraren. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att elevinflytande kan utövas på många olika sätt. Ett arbetssätt som innebär att eleverna arbetar utifrån individuella arbetsscheman eller liknande leder per automatik till att eleverna får mer inflytande över sitt eget lärande.

Inspektörerna bedömer att elevinflytandet över undervisningen behöver stärkas och skolan behöver utarbeta en gemensam syn på hur skolan skall arbeta med att stärka elevernas ansvarstagande och utveckla deras inflytande. Inspektörerna bedömer att skolan också behöver förbättra sin uppföljning och utvärdering av hur väl skolan lyckats göra eleverna delaktiga och ta ansvar för sitt lärande.

Barnen i förskoleklassen kan påverka verksamheten genom att välja lekar och utflykter, lämna förslag och önskemål. Personalen bedömer själva att de tar hänsyn till barnens önskemål i verksamheten. Personalen arbetar enligt inspektörerna på ett medvetet och bra sätt för att involvera barnen i verksamheten.

I läroplanen anges att alla som arbetar i skola skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare på olika sätt. Rektor har ett särskilt ansvar att formerna för samarbete mellan skola och hem utvecklas. På skolan finns ett föräldraråd där rektor informerar och där föräldrar diskuterar olika frågeställningar. Föräldrar anser att skolan har bra kontakt med hemmen men frekvensen och sätten varierar mellan olika lärare. Personalen i förskoleklassen uppger att de får positiv respons från föräldrar och att föräldrar är nöjda med verksamheten i förskoleklassen. Inspektörerna bedömer att rektor strävar efter att involvera föräldrarna i skolans verksamhet och att kontakten mellan hem och skola är god.

Värdegrundsarbetet

Per Olsskolan är med i ett EU-projekt som syftar till att förbättra jämställdheten och två personer som arbetar i förskoleklassen har fortbildat sig till genuspedagoger. Syftet är att sprida erfarenheter och kunskap till övriga årskurser och även till andra skolor i kommunen. Arbetet har bl.a. resulterat i att personalen videofilmat sig själva för att se om de behöver förändra sitt förhållningssätt till pojkar respektive flickor. Det har också lett till förändrade förhållningssätt hos personalen. Bl.a. använder sig personalen mer av positiv förstärkning till barnen än tidigare. En del klasser har också arbetat med funktionshindrades villkor med utgångspunkt i "allas lika värde". Detta kan ses som goda exempel på arbetet med värdegrundsfrågor på skolan.

De sätt som lärarna använder sig av för att fånga upp elever som har problem är dagliga samtal med enskilda elever eller s.k. kompissamtal i klassen. Kompissamtalen fungerar dock olika bra enligt eleverna. Elever uppger att de kan känna sig hämmade att tala inför andra elever och att de ibland kan känna sig osäkra på lärarens förhållningssätt. Skolsköterskan finns tillgänglig varje dag på skolan och anses av eleverna vara en viktig person och som de med förtroende kan vända sig till om de har problem. I förskoleklassen sker värdegrundsarbetet dagligen i den sociala samvaron med barnen och mellan barnen. Vid samlingen som hålls varje dag tas olika frågor upp och diskuteras.

Skolan arbetar på olika sätt med att förbättra bemötanden mellan elever, t.ex. genom etiska samtal i klasserna. En lärare arbetar utifrån en speciell metod som syftar till att öka barns sociala kompetens och att kunna hantera ilska och aggressioner. Tidigare arbetade ett antal personer med Charlie-metoden, grupp-samtal som syftar till att stärka elevernas självkänsla. Skolan har också arbetat med samtal i tjej- och killgrupper. Personalen ger dock en bild av att det gemensamma arbetet med värdegrundsfrågorna på senare år minskat i intensitet. Skolan har i stället fokuserat på andra frågeställningar som t.ex. den planerade omorganisationen och andra projekt som initierats från förvaltningen.

Inspektörerna bedömer att det i flera avseende pågår ett bra värdegrundsarbete på skolan. Däremot sker inte arbetet systematiskt och någon uppföljning av insatser och effekter t.ex. genom elevenkäter sker inte heller. Det är idag upp till

varje lärare att hantera dessa frågor. Rektorn bör därför enligt inspektörerna ta initiativ till ett mer samlat arbete kring värdegrundsfrågorna.

Skolan har ett handlingsprogram mot mobbning som är känt hos både elever och föräldrar. Handlingsprogrammet utgör enligt personalen ett bra stöd i de fall där elever har mobbats. Det befintliga handlingsprogrammet behandlar dock inte andra typer av kränkningar och inte heller hur skolan skall agera om vuxna kränker elever. Rektor har enligt läroplanen ett ansvar att kontakta hemmet om det uppstår problem eller svårigheter för eleven i skolan. Enligt rektor avvaktar skolan med att ta kontakt med föräldrar till elever som kränker andra. Dessa rutiner skall enligt inspektörerna ändras så att föräldrar till elever som är involverade i kränkningar kontaktas i ett tidigare skede. Likaså bör handlingsprogrammet innefatta skolans förebyggande arbete mot alla former av kränkningar, inte bara mobbning, samt om vuxna kränker elever.

Arbetet med hälso- och livsstilsfrågor

I läroplanen anges att skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet och att hälso- och livsstilsfrågor skall uppmärksammas. I Per Olsskolan uppmuntras elever och personal att ägna tid åt friskvårds- och hälsofrågor. Det finns en resurslärare som har avsatt tid för att utveckla skolans insatser inom detta område. Eleverna gör dagligen promenader eller har andra fysiska aktiviteter för att uppnå läroplanens mål om fysisk aktivitet. Skolan erbjuder anpassade aktiviteter till barn och elever som är i behov av detta. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med hälso- och livsstilsfrågor är föredömligt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete för en god arbetsmiljö och delaktighet är av god kvalitet. Skolans arbete med hälsofrågor bedöms vara föredömligt. Däremot bör elevinflytandet över undervisningen stärkas. Rektor bör dessutom ta initiativ till ett mer samlat arbete kring värdegrundsfrågorna och att handlingsprogrammet mot mobbning revideras i vissa avseenden.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Enligt grundskoleförordningen skall det finnas en arbetsplan för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. Per Olsskolan har en arbetsplan som utarbetats med utgångspunkt från kommunens tidigare skolplan. I arbetsplanen finns ett antal handlingsplaner som omfattar prioriterade områden t.ex. barn i behov av särskilt stöd. Arbetsplanen innehåller även konkretiseringar av de nationella kursplanemålen i flertalet ämnen och för olika årskurser. De lokala målen har dock enligt lärarna inte alltid använts och de ser ett behov av en ny genomgång av kursplanemålen för att aktualisera och revidera de lokala konkretiseringarna. I arbetet med de lokala konkretiseringarna har inte samtliga lärare varit involverade. Inspektörerna bedömer att det är bra att skolan har tagit fram konkretiseringar av de nationella målen, men att det är en fördel om samtliga lärare blir involverade i det fortsatta arbetet för att få en gemensam syn på kunskapsutveckling och för att öka användandet av de lokala målen i undervisningen.

Organisering av undervisningen

På skolan finns fyra arbetsenheter. Förskoleklassen utgör en egen arbetsenhet. I respektive arbetsenhet ingår arbetslag från två årskurser; årskurs 6 och 4, årskurs 5 och 2 samt årskurs 3 och 1. Fritidshemspersonalen ingår i arbetslagen för årskurs 1 och 2. Skolan organiserar undervisningsgruppernas storlek i möjligaste mån efter de behov eleverna har. Detta gäller även förskoleklassen.

I läroplanen anges att rektor har ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen i olika ämnen och likaså att samarbetsformer utvecklas med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Gemensam planering och samverkan mellan arbetsenheter eller arbetslag tycks förutom de gemensamma temadagarna endast förekomma i ringa omfattning. Skolans fysiska utformning försvårar enligt inspektörernas bedömning samarbete och samverkan mellan årskurser, t.ex. när det gäller samutnyttjande av läromedel. Av inspektionen framgår att undervisningen till stor del planeras av respektive klasslärare. Det finns dock exempel på samarbete mellan ämnen och klasser, t.ex. har skolan valt att lägga ut timmar för slöjd i årskurs 2 för att möjliggöra samverkan mellan de samhällsorienterade och naturorienterade ämnena och slöjdamnet. Det finns även block av ämnen där klasslärare i samma årskurser samarbetar. Enligt personalen i förskoleklassen finns endast ett begränsat samarbete med de tidigare årskurserna i grundskolan. Inspektörerna bedömer att samverkan bör utvecklas såväl mellan årskurser och lärare i samma ämnen som mellan personal i förskoleklass och grundskola för att svara upp mot läroplanens krav.

Arbetssätt och arbetsformer

Enligt läroplanen skall läraren svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer. I Per Olsskolan finns det exempel på olika sätt att arbeta och olika arbetsformer. Undervisningen sker både temainriktat och ämnesvis. Enligt eleverna har läraren ofta gemensamma genomgångar och därefter får var och en arbeta vidare med de uppgifter som läraren gått igenom. Men det finns också exempel på grupparbeten och undersökande arbetssätt. Eleverna får redovisa sina arbetsuppgifter både skriftligt och muntligt. Det vanligaste sättet tycks dock vara enskilt arbete utifrån lärobok med gemensamma arbetsuppgifter eller arbete två och två. Inspektörerna bedömer att eleverna får möjlighet att arbeta i olika former, men att undervisningen kan utvecklas till att omfatta mer varierade arbetssätt.

I förskoleklassen arbetar man enligt Bornholmsmodellen för att stärka barnens språkutveckling, med bl.a. rim och ramsor och språklekar. I läroplanen anges att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Inspektörerna bedömer att förskoleklassens verksamhet ger barnen möjlighet att utvecklas och lära sig på ett varierat sätt.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I skollagen anges att särskilt stöd skall ges till de elever som har svårigheter i skolarbetet. Av inspektionen framgår att Per Olsskolan har ett väl utvecklat system för att identifiera barn och elever som är i behov av stöd från förskoleklassen och uppåt. Främst handlar det om olika diagnoser för att bedöma elevernas läs- och skrivförmåga. Enligt rektor satsar skolan på insatser i de tidigare

åren för att ge alla elever möjlighet att nå målen. Avstämning av behov av insatser görs kontinuerligt via träffar mellan rektor, klasslärare och specialpedagog. Specialpedagogen gör kontinuerliga observationer i klasserna, både för att förebygga och upptäcka behov och som uppföljning av genomförda insatser. Enligt inspektionen ges extra stöd både inom klassens ram och genom individuellt stöd tillsammans med specialpedagog. Det finns även resurslärare för hela klasser som stöd till klasslärarna. Föräldrarna har en positiv uppfattning om skolans sätt att erbjuda extra stöd till elever som är i behov av detta.

Förskoleklassen är uppdelad i två mindre grupper, vilket enligt personalen gör att de flesta problem kan lösas flexibelt inom gruppen. Personalen anser att de väl kan identifiera barn i behov av särskilt stöd och att barn som behöver extra stöd också får det. Personalen kan bl.a. få handledning i att möta barn med olika behov. Om problemen inte kan lösas inom gruppen förs de vidare till rektor. Åtgärdsprogram upprättas för de barn som behöver det.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med barn och elever som är i behov av särskilt stöd är av mycket bra kvalitet. Enligt grundskoleförordningen är det rektor som skall se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för de elever som behöver särskilda stödåtgärder. Eleven och elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. På Per Olsskolan upprättas åtgärdsprogram och de används som uppföljningsinstrument. För de elever som har åtgärdsprogram använder sig skolan av en s.k. dokumentationsblankett för att följa elevens utveckling.

Enligt grundskoleförordningen skall en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. På Per Olsskolan känner inte rektor till denna rättighet och studiehandledning på modersmålet förekommer inte trots att det på skolan finns flera elever med annat modersmål än svenska. Rutiner bör enligt inspektörernas bedömning arbetas fram för att identifiera elever som har behov av studiehandledning på modersmålet.

Inspektörerna bedömer att skolan därmed inte uppfyller förordningens krav.

På Per Olsskolan finns en mindre undervisningsgrupp som bedöms av inspektörerna som en särskild undervisningsgrupp. Föräldrar och skolan är överens om den lösning som nu finns. Stöd skall enligt grundskoleförordningen i första hand ske inom den klass eller den grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl, får dock stödet ges i en särskild undervisningsgrupp. Det är styrelsen som efter samråd med eleven och vårdnadshavare som skall besluta i fråga om en sådan placering. I Fagersta kommun har rektor delegation på sådana beslut. Det saknas dock formella beslut om elevers placering i särskild undervisningsgrupp på Per Olsskolan. För att föräldrar skall kunna överklaga beslut som går dem emot skall det finnas ett beslut med hänvisning till möjlighet för överklagan till rätt instans. Inspektörerna bedömer att beslut skall finnas.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att varje elev utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och läraren skall allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektor. Skolan använder sig av den s.k. portfoliomethodiken för att dokumentera och följa elevernas kunskapsutveckling. Portfolio är en metod

som syftar till att främja elevernas förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande, genom att träna dem i att dokumentera, analysera och utvärdera skolarbetet. Enligt lärare används de s.k. portfoliopärmarna för att eleven skall kunna se sin egen utveckling och som information till föräldrar i samband med utvecklingssamtalen. Dokumentation skall omfatta elevens samtliga ämnen. Enligt inspektörernas bedömning användes dock portfolion i varierad omfattning för att låta eleverna analysera och utvärdera sitt eget arbete. En diskussion om hur portfolion används kan därför med fördel föras i skolan.

Även i förskoleklassen används portfoliomethoden. Både barn och personal använder bl.a. digitalkamera för att dokumentera elevarbeten. Barnen får en diskett som följer med portfolion till grundskolan. Portfolion används som en utgångspunkt vid utvecklingssamtalet.

Lärare skall enligt läroplanen planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. De flesta lärare ger exempel på att de efter genomförda moment tillsammans med eleverna utvärderar innehåll och elevernas och lärarens insatser. Några använder sig av skriftliga underlag men de flesta använder sig av muntlig återkoppling. I något fall används utvärderingen för att förändra undervisningen men generellt sett tycks utvärderingar inte användas på ett systematiskt sätt. Enligt lärare och rektor efterfrågar inte rektor några sammanställningar av dessa utvärderingar. Enligt inspektörerna bör utvärderingar finnas som gör det möjligt för eleverna att reflektera över sina egna insatser och det sätt som de lär sig bäst på.

Utvärdering av förskoleklassens verksamhet sker dels genom en intervju med varje barn på våren, dels genom en enkät till föräldrarna att besvaras anonymt. Resultaten sammanställs och delges rektor. Enligt personalen är föräldrarna nöjda med förskoleklassens verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans pedagogiska verksamhet och undervisning håller god kvalitet. Skolans arbete med att tidigt upptäcka elever som har svårigheter i skolarbetet är av mycket god kvalitet. Där emot saknas formella beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp. Elever med annat modersmål än svenska har rätt till studiehandledning på modersmålet. Samverkan mellan förskoleklass och grundskola samt mellan årskurserna behöver utvecklas.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Nuvarande rektor har varit anställd som rektor på skolan sedan år 2003. Rektor har genomgått den statliga rektorsutbildningen och har tidigare arbetat som förskollärare. Rektor på Per Olsskolan har ansvar för förskoleverksamheten, förskoleklassen, grundskola årskurs 1-6 samt fritidshemsverksamheten. Totalt omfattar verksamheten drygt ett 60-tal personer. När det gäller förskoleverksamheten har rektor stöd av en förskollärare som avsätter 25 procent av sin tid för administrativa uppgifter. Rektor är väl känd av elever och föräldrar.

Fagersta kommun har en delegationsordning som gör att rektor till stor del beslutar om frågor som åligger nämnden. Enligt rektor sker dock återrapporteringen av beslut sporadiskt och nämnden efterfrågar inte heller vilka beslut som

tagits av rektor. Inspektörerna bedömer att skolan behöver se över sina rutiner för åiterrapportering till nämnden av delegationsbeslut.

Rektors pedagogiska ledning

Rektor skall enligt skollagen hålla sig väl förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. I läroplanen betonas rektors ansvar som pedagogisk ledare och chef för personalen. Rektor har det övergripande ansvaret att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen. Rektor på Per Olsskolan är uppskattad av sin personal och personalen anser att de får det stöd de behöver av rektor. Rektor håller sig väl förtrogen med verksamheten även om hon inte i detalj har inblick i enskilda lärares dagliga arbete. Enligt rektor besöker hon varje dag de olika arbetsenheterna.

På skolan finns en utvecklingsgrupp där företrädare från de olika arbetslagen och rektor ingår. I utvecklingsgruppen förankras frågor och beslut tas som rör hela skolan.

Rektor har avsatt tid en gång per vecka för att informera personal. Därutöver finns tid för möten och diskussioner både med rektor och mellan personal för frågor som berör hela skolan. Var fjärde vecka är tid avsatt för ett s.k. Pedagogforum, men även om tid avsatts för pedagogiska diskussioner har den enligt lärare det senaste året i praktiken inte använts till sådana, eftersom fokus har legat på den kommande omorganisationen och dess konsekvenser. Den pedagogiska utvecklingen av verksamheten har enligt både rektor och lärare fått stått tillbaka på grund av den planerade omorganisationen.

Inspektörerna bedömer att rektor är väl förtrogen med verksamheten och har skapat goda möjligheter för personalen att diskutera frågor som berör hela skolan. Det pedagogiska utvecklingsarbetet behöver dock stärkas. Rektor bör i högre utsträckning och tydligare initiera och följa upp det pedagogiska utvecklingsarbetet, t.ex. avseende värdegrundsarbetet och arbetet med att stärka elevinflytandet.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för skolans resultat. Varje skola skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som skall innehålla en bedömning i vilken mån de nationella målen för skolan uppnåtts och vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte nåtts. Skolans kvalitetsredovisning som omfattar förskola, förskoleklass och årskurs 1-6 har utarbetats av rektor men uppgifter har hämtats från personal. Innehållet följer i huvudsak den struktur som är gemensam för samtliga skolor i Fagersta kommun. Redovisningen innehåller rubrikerna mål, resultat och åtgärder inom prioriterade områden, vilka återfinns i kommunens tidigare skolplan och till stor del sammanfaller med nationella mål. Enligt inspektörerna är det dock oklart vilka uppföljningar och utvärderingar som beskrivningar av resultat och analys bygger på. Koppling mellan analys och åtgärder är svag och behöver utvecklas. Skolan saknar uppföljning av elevers kunskaper i samtliga ämnen vilket är en förutsättning för att kunna bedöma skolans måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning behöver utvecklas främst med avseende på att få ett samlat underlag för att kunna analysera och bedöma verksamheten utifrån olika nationella

mål. Kvalitetsredovisningen bör utvecklas med avseende på en mer genomarbetad analys och bedömning av måluppfyllelsen.

Per Olsskolan har utarbetat cykler för uppföljning och utvärdering av verksamheten. En gemensam cykel finns för respektive förskola och fritidshem, för förskoleklass, för årskurserna 1-3 samt för årskurserna 4-6. Enligt inspektörerna finns dock inte dessa utvärderingar dokumenterade vilket gör att uppföljningar och eventuella åtgärder är svåra att bedöma.

Rektor uppger att hon har ett bra stöd från förvaltningsledning och från rektorsgruppen men att hon saknar en gemensam resurs i form av utvecklingsledare i kommunen. Rektor har på eget initiativ anlitat en utomstående person som fungerar som bollplank och bidrar med idéer till utvecklingsarbetet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans styrning och ledning fungerar bra. Skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning bör dock utvecklas. Skolan behöver förbättra sina rutiner när det gäller återrapporering av beslut på delegation till nämnden.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

I grundskoleförordningen anges att om en eller båda vårdnadshavarna har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, skall eleven få undervisning i detta om eleven har grundläggande kunskaper i språket och önskar få sådan undervisning. På Per Olsskolan finns det enligt rektor 17 elever som är berättigade till modersmålsundervisning. Ingen av dessa elever har dock modersmålsundervisning. Detta beror enligt rektor på att föräldrar tackat nej.

I grundskoleförordningen anges att elevens val skall utgöra ett visst antal timmar och syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I Per Olsskolan har timmar till elevens val lagts ut i alla årskurser. Skolan har valt att samla dessa timmar till fyra temadagar under läsåret och för att lägga ut tid för PRAO (praktisk arbetslivsorientering) i årskurs 5 och 6. Inspektörerna bedömer att eleverna saknar möjlighet att individuellt välja bland olika ämnen och att skolan behöver se över organiseringen av undervisningen i elevens val.

Språkvalet görs till årskurs 7 men eleverna har möjlighet att prova på olika moderna språk i årskurs 6. De timmar som eleverna får i årskurs 7-9 motsvarar de timmar som anges i den nationella timplanen.

Enligt skollagen skall utbildningen i grundskolan vara avgiftsfri för eleverna. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I samband med friluftsdagar tar skolan ut avgifter när det gäller t.ex. liftkort. Skolan bör se över sina rutiner vad gäller avgifter för elever.

Skolan är anpassad för att kunna ta emot elever som är rörelsehindrade.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till utbildning är godtagbar. Per Olsskolan bör dock se över att elevernas utbildning är avgiftsfri i enlighet med skollagens krav. Dessutom behöver organiseringen av elevens val ses över.

6. Resurser

På skolan finns det ett 30-tal lärare i förskoleklass och i årskurs 1-6. Samtliga lärare har enligt rektor lärarexamen. Rektor har strävat efter att ha lärare med olika inriktningar för att kunna täcka upp bl.a. behov av kompetens i läs-, skriv- och matematikinläring. Det har tidigare varit svårt att få tag på lärare i idrott och hälsa och slöjd men sedan årsskiftet har skolan även i dessa ämnen enligt rektor lärarutbildad personal. Den personal som fungerar som resurslärare har inte en formell lärarkompetens men har utbildning i att arbeta med elever som behöver stöd.

Lärarna är nöjda med den kompetensutveckling de får. De har bl.a. fått utbildning som är kopplade till de olika projekt som bedrivs på skolan. Det är snarare brist på tid än brist på resurser som avgör om kompetensutvecklingsinsatser genomförs eller ej. Någon samlad plan över kompetensutvecklingsinsatser har inspektörerna inte tagit del av.

De läromedel som finns för eleverna är dels läroböcker men också lärares egna bearbetningar av läroböcker. I några fall såg inspektörerna exempel på otidsenliga läroböcker framför allt i de samhällsorienterade ämnena, vilket bör ses över. I NTA-projektet (Naturvetenskap och teknik för alla) ingår specifika läromedel, s.k. NTA-lådor, som enligt lärarna fungerar bra. Det finns en dator i varje klassrum. Utskriftsmöjligheterna är dock begränsade eftersom det endast finns en skrivare vid varje enhet och enligt lärare fungerar inte alltid skrivare och datorerna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska personalens utbildning är god och att personalen får goda möjligheter till kompetensutveckling. Per Olsskolan bedöms generellt sett ha ändamålsenliga och tidsenliga läromedel.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet. Skolans arbete med att identifiera elever i behov av särskilt stöd är av mycket god kvalitet och arbetet med hälso- och livsstilsfrågor är föredömligt.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Skolan bör utveckla rutiner för en kontinuerlig uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Elevinflytandet över såväl skolans inre verksamhet som det egna lärandet bör stärkas och utvecklas. Skolan bör också följa upp och bedöma hur väl skolan lyckats med att göra elever delaktiga och ge dem ansvar.
- Skolan bör arbeta fram ett gemensamt synsätt kring värdegrundsarbetet samt följa upp effekter av genomförda insatser. Handlingsprogrammet mot mobbning bör revideras i vissa avseenden.

- Samarbetsformerna mellan personal i förskoleklass och grundskola bör utvecklas. För att integrera ämnesövergripande kunskapsområden i undervisningen bör likaså samarbetet mellan olika ämnen och årskurser utvecklas.
- Rutiner bör arbetas fram för att identifiera elever som har behov av studiehandledning på modersmålet.
- Skolan behöver se över sina rutiner för återrapportering till nämnden av delegationsbeslut.
- Kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen bör utvecklas. Rektor bör tydligare initiera och följa upp det pedagogiska utvecklingsarbetet.
- Organiseringen av elevens val bör ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- I arbetet mot kränkande behandling saknas rutiner för att alltid hålla föräldrar till elever som är involverade i kränkningar informerade utan dröjsmål (Avsnitt 2.4 och 2.8 i Lpo 94).
- Det saknas formella beslut om elevers placering i särskild undervisningsgrupp (5 kap. 5 §, 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-12-07

Stockholm

Britt-Inger Stoltz

Gudrun Rendling